

EFRO 2021-2027

PROPOSITIE NOORD-NEDERLAND

STERK
N ● **RD**
NEDERLAND

POWERED BY SNN

WIJ ZIJN DE ECONOMIE VAN DE TOEKOMST

EFRO IS IN NOORD-NEDERLAND HET BEST BESTEED

UNIEKE SAMENWERKING IN NOORD-NEDERLAND

De manier waarop in Noord-Nederland bij het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) wordt samengewerkt, is uniek.

De Europese structuur- en investeringsfondsen hebben de afgelopen programmaperiode een flinke impuls gegeven aan de regionale economie en arbeidsmarkt in Noord-Nederland. De onderdelen waarin Noord-Nederland nu excelleert, waren een paar jaar geleden ondenkbaar.

Noord-Nederland ontwikkelt zich dankzij de regionale programmering van de structuurfondsen tot een regio die vooroploopt in Europa op het gebied van energietransitie en groene waterstof, gezond ouder worden, digitalisering, circulaire economie/landbouw en watertechnologie. Innovatie in onze regio gebeurt bottom-up: in nauwe samenwerking met onze ondernemers en kennisinstellingen. Daar zit onze kracht! Met behulp van de structuurfondsen kunnen we deze kennis en innovaties omzetten in (nieuwe) banen, talent en ondernemerschap.

Bepalend voor deze succesvolle aanpak is de regionale sturing, dichtbij waar het gebeurt. In onze regionale Innovatiestrategie (RIS3): "Noord-Nederland: Circulair, gelukkig en inclusief" hebben we onze ambities voor 2021-2027 verwoord. Want wij willen door op deze weg, onze succesvolle aanpak voortzetten, om de transitieopgaven om te zetten in maatschappelijke en economische kansen voor onze regio en haar inwoners.

In Noord-Nederland worden maatschappelijke vraagstukken aangepakt door

een nauwe en intensieve samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Een mooie illustratie van deze samenwerking is Economic Board Noord-Nederland - een uniek bestuurlijk platform van het bedrijfsleven, overheden, kennisinstellingen, dat zich inzet voor het duurzaam versterken van de noordelijke economie.

VOORTBOUWEN OP NOORDELIJK SUCCES VAN HET OPERATIONEEL PROGRAMMA 2014-2020

De inzet van EFRO in het Noorden heeft de grootste impact:

- Noord-Nederland trekt met EFRO-subsidies aanzienlijke investeringen los. Het lopende programma EFRO 2014-2020 levert op dit moment per geïnvesteerde euro een investering op van meer dan 4 euro.
- Dit geld wordt effectief geïnvesteerd en levert veel innovatieve bedrijvigheid en werkgelegenheid op. In Noord-Nederland zijn in de periode 2014-2018 ruim 9000 banen gecreëerd dankzij Europese investeringen in regionaal economische structuurversterking, innovatie en duurzaamheid (Monitor Europese fondsen Noord-Nederland, ERAC, 2018).
- In totaal zijn in de periode 2014-2020 833 mkb-ondernemingen in Noord-Nederland (peildatum 30 juni 2020) met EFRO-middelen ondersteund bij het realiseren van hun innovatie ambities.

Aan het eind van dit position paper zijn een aantal voorbeelden van deze succesvolle noordelijke EFRO-projecten uitgelicht.

AMBITIEUZE PLANNEN VOOR 2021-2027

SLIMME SPECIALISATIES DOOR TRANSITIES

DE VIER TRANSITIES

Wij hebben vier transitieopgaven geïdentificeerd waarbinnen goede ontwikkelkansen voor Noord-Nederland worden verwacht. Dit zijn kansen voor vernieuwing die gerelateerd zijn aan bestaande activiteiten en sterkten binnen Noord-Nederland, overeenkomstig het relatedness-concept.

VAN LINEAIRE NAAR
CIRCULAIRE
ECONOMIE

VAN FOSSIELE
NAAR HERNIEUW-
BARE ENERGIE

VAN ZORG NAAR
(POSITIEVE)
GEZONDHEID

VAN ANALOOG
NAAR DIGITAAL

DOEL VAN NOORDELIJKE INZET EFRO 2021-2027

DUURZAME ONTWIKKELING VOOR EEN LEEFBARE REGIO

Met het Operationeel Programma (OP) 2021-2027 wil Noord-Nederland voortbouwen op de successen van het Operationaal Programma (OP) 2014-2020. Overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties werken daarom aan een EFRO-programma dat voortreffelijk aansluit bij de doelstellingen van de Europese Commissie: een slimmer Europa (innovatie, digitalisering en mkb) en een groener Europa (klimaat en koolstofarme economie). Daarbij zetten we nadrukkelijk in op synergie met andere Europese, nationale en regionale fondsen, bijvoorbeeld met Just Transition Fund en Horizon Europe.

We gaan verder op het pad dat we zijn ingeslagen met de Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation (RIS3) 2013-2020: innoveren met economische en maatschappelijke impact. We zetten onze sterktes in om de kansen die transitie bieden te vertalen naar nieuwe ontwikkelkansen en slimme specialisaties, die bijdragen aan de brede welvaart van de regio: een circulair, gelukkig en inclusief Noord-Nederland. Met het realiseren van die doelstelling dragen we substantieel bij aan Europese en nationale opgaven.

TRANSITIESTATUS DRENTHE, FRIESLAND EN FLEVOLAND

Het doel van EFRO is de verschillen tussen Europese regio's verkleinen, door ze te helpen bij investeringen in hun economische structuur. Omdat het kabinet bij de EU-onderhandelingen steeds een doelgerichte inzet van het EFRO nastreefde, gaan we ervan uit dat het kabinet ook binnen Nederland verschillen tussen regio's wil verkleinen met EFRO. Het versterken van de economische en sociale cohesie binnen (Europese) regio's is immers de basis voor onze

Europese samenwerking. EFRO is het specifieke instrument daarvoor.

Voor het EFRO-programma 2021-2027 gelden andere criteria dan in de voorgaande programmaperiode. Doordat nu regio's met een BRP per hoofd van de bevolking tussen 75% en 100% van het EU-gemiddelde worden aangemerkt als transitieregio's (eerder 75% - 90%), heeft Nederland voor het eerst drie transitieregio's: Drenthe, Friesland en Flevoland. Daarmee liggen twee van de drie transitieregio's in Noord-Nederland. Drenthe en Friesland zitten rond 90% van het gemiddelde BRP in Europa, Groningen rond 100%.

De transitiestatus beschermt genoemde provincies bij de verdeling van de budgetten. Hier zit een gedachte achter: de status van transitieregio moet ervoor zorgen dat de middelen bij de regio's terechtkomen die deze het meest nodig hebben. Het is dan ook niet zomaar mogelijk de nationaal beschikbare budgetten gelijk over het land te verdelen. Er zijn weliswaar rekenkundige mogelijkheden om 15% van het budget voor de transitieregio's over te hevelen naar meer ontwikkelde regio's, maar het toepassen hiervan schaadt het principe van convergentie en maakt de verschillen tussen regio's in Nederland groter in plaats van kleiner. Dat deze regionale verschillen groot zijn, is evident. Zo is het BRP per hoofd van Noord-Holland s bijna het dubbele van het Europees gemiddelde (170%), terwijl het BRP van de provincies Fryslân en Drenthe 89% van het Europees gemiddelde bedraagt.

Wij rekenen erop dat het kabinet recht doet aan de aanwezigheid van transitieregio's in Nederland, en afziet van de rekenkundige mogelijkheden, waardoor EFRO conform doelstelling wordt verdeeld. Een eerlijke verdeling van deze middelen betekent volgens ons dat het doel van het fonds voorop staat en dat de Europese criteria worden toegepast.

NATIONALE VERDELING VAN EFRO

Het gerenommeerde onderzoeksbureau Prognos heeft de verdeling van de Nederlandse EFRO enveloppe voor ons doorgerekend. Daarbij zijn zij uitgegaan van het EFRO-doel (verschillen tussen regio's verkleinen).

De transitieregio's moeten niet worden aangeslagen voor de korting uit de landenenveloppe. Dat is eerlijk, want:

- (1) Transitieregio's zijn niet verantwoordelijk voor de korting (dat zijn de provincies met een BRP boven de 100).
- (2) De regio's er sociaal-economisch het zwakst voorstaan, hebben de grootste behoefte aan steun vanuit het cohesiebeleid. De inzet van middelen maakt daar de meeste impact en het grootste verschil.
- (3) Het is in lijn met de doelstellingen van het cohesiebeleid én met het Nederlandse standpunt dat cohesiegelden in hoofdzaak naar zwakkere regio's moeten gaan. Dit geldt immers niet alleen op lidstaat-niveau, maar ook binnen de lidstaat.

Op basis hiervan, geeft onderstaand diagram volgens ons een eerlijke verdeling van de EFRO-middelen weer. Daarbij willen we opmerken dat de gesprekken over EFRO pas kunnen worden gevoerd nadat de Europese Commissie de EFRO-enveloppes voor transitieregio's en meer ontwikkelde regio's heeft gepubliceerd.

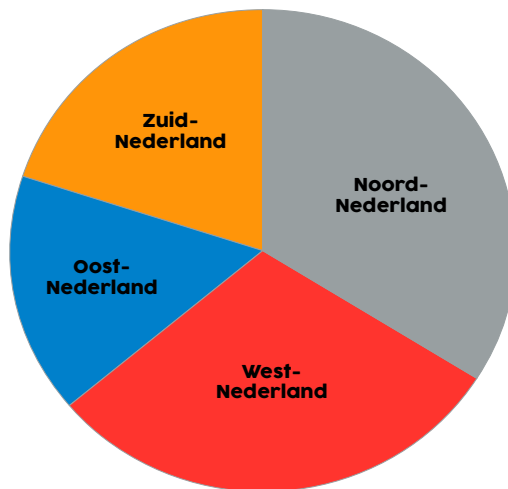

Diagram: Verdeling EFRO-middelen per regio

SUCCESSVOLLE NOORDELIJKE EFRO-PROJECTEN

1. GROENE WATERSTOF BOOSTER

Een innovatief ecosysteem bouwen voor ontwikkelingen op het gebied van waterstof in Groningen, Drenthe en Fryslân. Dát staat centraal in het project 'de Groene Waterstof Booster' van de Hanzehogeschool Groningen en verschillende noordelijke bedrijven. Hierin is een belangrijke rol weggelegd voor het mkb. Zij krijgen in de proeftuin van EnTranCe (Centre of Expertise Energy van de Hanzehogeschool Groningen) de ruimte om hun innovatieve groene waterstof-ideeën in de praktijk te brengen. Hierbij staat centraal: leren, demonstreren en testen. Door kennis en expertise op het gebied van groene waterstof te delen, ontstaan nieuwe of verbeterde toepassingen, diensten en producten.

2. CICE EMMTEC EMMEN

Met dit EFRO-project in Drenthe wordt een concrete, zichtbare en open innovatieomgeving gecreëerd, waardoor zowel het bedrijfsleven als de werkgelegenheid in de groene energie kan groeien en bloeien. Er wordt voortgebouwd op het huidige ecosysteem en kennisniveau van bedrijven, die met name zijn gevestigd op of nabij het Emmtec Industry & Businesspark. Speerpunten zijn onder meer intensievere gezamenlijke kennisontwikkeling en talent aantrekken. Het doel is om het chemiecluster door te ontwikkelen naar een chemiecampus, waardoor het groene chemie-ecosysteem in Drenthe op een hoger niveau wordt gebracht.

3. CIRCULAIR FRYSLÂN

Isolatie gemaakt van afgedankte jeans. Een speeltoestel van oude windmolenwieken. Trucks die rijden op biobrandstof, opgewekt uit koeienmest. De Vereniging Circulair Friesland is een kennisontwikkelingsproject met inmiddels 100 leden, dat gefinancierd vanuit EFRO tientallen geslaagde circulaire projecten en nieuwe initiatieven ondersteunt. Directeur Houkje Rijpstra is trots: "Nederlandse en zelfs Europese regio's zien ons als voorbeeld." Circulair Fryslân predikt een 'economie van het gezonde verstand': de grondstoffen voor huishoudelijke apparaten, smartphones, waterflesjes en woningen raken een keer op. Daarom moeten grondstoffen efficiënt worden hergebruikt en producten op nieuwe manieren worden geproduceerd.

4. INNOFEST

De stichting InnoFest ontwerpt proeftuinen om producten in de 'echte' wereld te testen. Dit doen zij door startups en hun testvragen te koppelen aan de juiste festivals en partners. Sinds de oprichting van InnoFest in 2016 hebben 150 startups, mkb'ers en kennisinstellingen de kans gekregen om een nieuw product te testen. Met het idee om festivals als testlocatie te gebruiken, won InnoFest in 2017 de European Enterprise Promotion Award, een prijs van de Europese Commissie voor het beste ondernemerschapsprogramma.